

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs IV. Vtrum Christus habuerit aliquam scientiam acquisitam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

cordium, nec claudunt in se perfectiones dono- rum Spiritus sancti.

Obi. 3. Tertium est: Eadem sunt principia formalia scientiæ Christi, & nostri Theologiæ; ergo sunt eiusdem speciei atomæ: Conseq. probatur ex Aristot. in lib. poster. dicente scientias distingui penes principia; quia ubi sunt distincta principia formalia, sunt etiam distincta obiecta formalia, per quæ scientiæ distinguuntur: Antecedens autem probatur: quia principium per se vtriusq; scientiæ est visio beata; cum per eam manifestentur propriæ conclus. harum scientiarum secundum proprias suas rationes; ergo. Respon. falsum esse antecedens: Nam principia nostri Theologiæ sunt illa tantum veritates in Verbo visæ, quæ ad vniuersalem statum Ecclesiæ; at principia scientiæ inditæ animæ Christi sunt veritates omnes ad ordinem gratiæ, gloriæ & vniõnis hypostaticæ pertinentes; præterea diuersum est lumen diuinæ reuelationis sub quo veritates ab hac & ab illa. s. nostra Theologia, cognoscuntur.

Solut.

Obi. 4.

Vltimum est: Illa scientia est per se acquisibilis & ordinis naturalis, ad cuius species intellectus ita est in potentia, vt si careat illa, sit imperfectus: at talis est hæc scientia; ergo. Minor est S. D. in textu. Maior vero probatur: quia intellectus non manet imperfectus, si non habeat perfectiones, ad quas solum est in potentia obedienciali, vt ait S. D. de Ver. q. 8. art. 4. ad 13. ergo si intellectus Christi carens hac scientiâ & eius speciebus, manet imperfectus, est in potentia naturali ad illas; ac proinde talis scientia est omnino naturalis; probatur hæc consequentia: quia ad formam supernaturalem non est potentia naturalis. Et confirmatur: quia S. D. hic in fine corporis ait Christum per scientiam infusam cognouisse res in propria natura per species intelligibiles humanæ menti proportionatas; ergo hæc scientia est ordinis naturalis. Probatur consequentia; nam omnis forma supernaturalis est ordinis superioris, & excedit naturam nostram, & non est illi proportionata. Respon. falsam esse maiorem, si sermo sit de intellectu, cui debita sunt species supernaturales, qualis est intellectus animæ Christi, cui ratione vniõnis hypostaticæ debita est hæc scientia supernaturalis, vt ait S. D. infra q. 14. art. 4. ad 2. Ad confirmationem responderetur D. Thomam loqui de proportionatione quo ad vniuersalitatem specierum. Hanc enim species infusæ & supernaturales seruant cum intellectu, cui infunduntur, quamuis naturalem eius facultatem excedant, quatenus sunt ordinis superioris figuratiæ.

Conf.

Solut.

ad Conf.

ARTICVLVS IV.

Vtrum Christus habuerit aliquam scientiam acquisitam.

Inf. q. 12 a. 12. Et q. 15. a. 8. Et opus. 3. c. 12. Et 3. dist. 14. a. 3. q. 5. 3. Et dist. 8. art. 3. 5. Et veri. q. 20. a. 3. 1. didicerit: Ergo videtur, quod in Christo non fuerit aliqua scientia acquisita.

Art. prac. Præterea: Et quod est plenum, non potest aliquid superaddi. Sed potentia anima Christi fuit impleta per species intelligibiles diuinitus inditas, vt dictum est. Ergo non potuerunt superuenire eius animæ aliquæ species acquisitæ.

Præterea: In eo, qui iam habet habitum scientiæ, per

ea, quæ à sensu accipit, non acquiritur nouus habitus (qui sic duæ formæ eiusdem speciei simul essent in eodem) sed habitus, qui prius inerat, confirmatur, & augetur. Ergo cum Christus habuerit habitum scientiæ inditæ, non videtur, quod per ea, quæ à sensu percipit, aliquam aliam scientiam acquisierit.

Sed contra est, quod Hebr. 5. dicitur: Cum esset Filius Dei, didicit ex his, quæ passus est, obedientiam. Glossa, id gl. interl. est, expertus est. Fuit ergo in Christo aliqua experimentalis scientia, quæ est scientia acquisita.

Respondeo dicendum, quod, vt ex supra dictis patet, nihil eorum, quæ Deus in nostra natura plantauit, desunt hu- mane nature assumptæ à Dei verbo: Manifestum est autem, quod in humana natura Deus plantauit non solum intellectum possibilem: sed etiam intellectum agentem. Vnde necesse est dicere, quod in anima Christi fuit non solum intellectus possibilis, sed etiam intellectus agens. Si autem in aliis Deus, & natura nihil frustra faciunt (vt Philosoph. dicit in primo de Cæl.) multo minus in anima Christi aliquid fuit frustra. Frustra autem est, quod non habet propriam operationem, cum omnis res sit propter suam operationem: vt dicitur in secundo de Cæl. Propria autem operatio intellectus agentis, est facere species intelligibiles actu, abstracto eas à phantasmatis. Vnde dicitur in 3. de Anima, quod intellectus agens est, quo est omnia facere. Sic igitur necesse est dicere, quod in Christo fuerint aliquæ species intelligibiles, per actionem intellectus agentis in intellectu possibili eius receptæ: quod est esse in ipso scientiam acquisitam, quam quidam experimentalem nominant.

Et ideo, quamuis aliter alibi scripserim, dicendum est, in Christo fuisse scientiam acquisitam: quæ proprie est scientia secundum modum humanum, non solum ex parte subiecti recipientis, sed etiam ex parte causæ agentis. Nam talis scientia ponitur in Christo secundum lumen intellectus agentis: quod est anima humane conaturale. Scientia autem infusa attribuitur animæ humane secundum lumen desuper infusum: qui modus cognoscendi est proportionatus naturæ angelicæ. Scientia vero beata, per quam ipsa Dei essentia videtur, est propria, & conaturale soli Deo, vt in prima parte dictum est.

Ad primum ergo dicendum, quod, cum duplex sit modus acquirendi scientiam, scilicet inueniendo, & addiscendo, modus, qui est per inuentionem, est præcipuus: modus autem, qui est per disciplinam, est secundarius. Vnde dicitur in primo Ethicorum. Ille quidem est optimus, qui omnia per seipsum intelligit: bonus autem rursus est ille, qui benedicens obedit. Et ideo Christo magis competebat habere scientiam acquisitam per inuentionem, quam per disciplinam, præsertim cum ipse daretur à Deo omnibus in doctorem: secundum illud Joel. 2. Lat. amim in Domino Deo vestro, qui dedit vobis Doctorem iustitiæ.

Ad secundum dicendum, quod humana mens duplicem habet respectum. Vnum quidem ad superiora: & secundum hunc respectum anima Christi fuit plena per scientiam inditam. Alter autem respectus eius est ad inferiora, id est, ad phantasmata, quæ sunt nata mouere mentem humanam per virtutem intellectus agentis. Oportuit autem, quod etiam secundum hunc respectum anima Christi scientia impleteretur: non quin prima plenitudo menti humana sufficeret secundum seipsam: sed oportebat eam perfici etiam secundum conformationem ad phantasmata.

Ad tertium dicendum, quod alia ratio est de habitu acquisito, & de habitu infuso. Nam habitus scientiæ acquiritur per comparationem humane menti ad phantasmata: vnde secundum eandem rationem non potest alius habitus iterato acquiri. Sed habitus scientiæ infusa est à terrius rationis: virotè à superiori descendens in animam, non secundum proportionem phantasmatum. Et ideo non est eadem ratio de vtroque habitu.

Sensus

Sensus quæsti.

TITVLVM huius articuli declarant optime Caietanus, & Suarez.

Forma Textus.

CONCLVS. *Necesse est dicere in Christo fuisse scientiam acquisitam, quam quidam experimentalem nominant. Probatur dupliciter primo: Quia necesse est dicere in Christo fuisse aliquas species intelligibiles per actionem intellectus agentis in intellectu possibili receptas; ergo necesse est in ipso esse scientiam acquisitam. Consequentia est euidens; Antecedens vnum supponit, & alterum dicit, & vtrunque probatur in textu. Quod supponitur est, in Christo esse lumen intellectus agentis; quod probatur: Quia nihil eorum, quæ Deus in natura nostra plantauit, defuit humanæ naturæ assumptæ à Dei Verbo; sed Deus in humana natura plantauit non solum intellectum possibilem, sed etiam intellectum agentem; ergo necesse est dicere, quod in anima Christi fuit non solum intellectus possibilis, sed etiam intellectus agens: Quod autem affirmatur est, quod lumen intellectus agentis in anima Christi abstrahit species à phantasmatis; quod probatur: Quia propria operatio intellectus agentis est facere species intelligibiles actu abstrahendo eas à phantasmatis; ergo etiam in Christo hanc habuit operationem. Antecedens probatur autoritate Arist. in 3. de anima dicentis, quod intellectus agens est, quo est omnia facere. Consequentia vero probatur: quia alioquin intellectus agens in Christo fuisset frustra; at non fuit frustra; ergo probatur sequela; quia frustra est id, quod non habet propriam operationem; ergo. Probatur hoc assumptum: quia vnum quodque est propter suam operationem, vt dicitur in 2. Cali, tex. 17. subsumpta vero propositio, videlicet intellectum agentem in Christo non fuisse frustra. Probatur: quia Deus & natura nihil in aliis rebus agunt frustra, vt dicitur in primo Cali, tex. 32. ergo multo minus in anima Christi aliquid fuit frustra.*

Secundo probatur conclusio: Quoniam anima Christi attribuitur scientia secundum lumen defuper infusum; qui modus cognoscendi est proportionatus naturæ Angelicæ, & scientia beata, per quam ipsa Dei essentia videtur, quæ est propria & connaturalis soli Deo; ergo etiam dicendum est in ea fuisse scientiam acquisitam, quæ proprie est scientia secundum modum humanum, non solum ex parte subiecti recipientis, sed etiam ex parte causæ agentis. Explicatur hæc pars; quia talis scientia ponitur in Christo secundum lumen intellectus agentis, quod est animæ humanæ connaturale.

Expositio Textus.

VIDENDA sunt quæ circa propositiones, & discursum præsentis articuli scribit erudite Cai. cuius doctrinam sequuntur Medina, Valentia & Aluarez.

Controuersia Vnica.

De veritate Conclusionis. An scilicet Christus habuerit scientiam aliquam acquisitam?

SANCT. THOM. in 3. dist. 14. q. vnica, art. 3. q. 5. in corp. & ad 3. & ad Anibaldum eandem dist. art. 4. docet per sensum cognitionem additam fuisse animæ Christi certitudinem experimentalem, & quo ad hoc creuisse scientiam Christi; quatenus. s. quotidie aliqua videbat sensibiliter, quæ prius non viderat; non tamé creuisse quo ad essentiam; & per lumen intellectus agentis, in Christo non fuisse

A speciem aliquam de nouo receptam in intellectu eius possibili; sed factam fuisse nouam cōuertionem ad species, quæ erant in phantasia; sicut fit in eo, qui habet habitum scientiæ eorum, quæ imaginatur vel videt. Eandem sententiam sequitur Scotus, Palud. Duran. & Gabriel eadem dist. & tribuunt quidam recentiores hanc opinionem A. lenfi 3. p. summa, q. 13.

S. Bonau. eadem dist. art. 3. q. 2. in corp. & ad 2. ait scientiam hanc fuisse Christo ab initio cōceptionis infusam quo ad lumen, non tamen ita, vt tunc ea potuerit vti, sed solum quando successu temporis acquisiuisset phantasmata, ad quæ posset conuerti.

Suarez disput. 30. sect. 2. duo dicit. Primum est; Christi animam à principio conceptionis suæ habuisse perfectos omnes habitus scientiarum, & virtutum intellectualium cum speciebus ad eorum vsum necessariis. Secundum est: animam Christi non habuisse à principio suæ creationis eam humanam cognitionem, quæ in experientia rerum consistit; ita vt anima Christi in intellectu non solum acquisierit medijs sensibus notitiam aliquam experimentalem, sed etiam species intelligibiles ad illam necessarias, quas à principio non habuit; quæ species intelligibiles repræsentent, quatenus sub sensum ceciderunt, seu vt sunt principium cognoscendi ipsas res sensu perceptas; atque adeo potuisse acquirere species aliquorum singularium, quas non habebat infusas, & ita eorum experimentum comparare, & idem etiam affirmat de scientia Adæ.

Denique S. Thom. hic relicta priori sententia, quam primo loco retulimus docet Christum propriis actibus acquisiuisse scientiam omnem naturalem acquisibilem virtute intellectus agentis; quam sententiam sequuntur Capr. in 3. dist. 14. ad argumenta contra secundam conclusionem Cai. Med. & Val. super hoc art. Valq. dist. 55. & Aluar. dist. 53. qui tamen in responsione ad primum suum argumentum negat D. Th. retractasse sententiam, quam tenuit in 3. sent. eo quod ibi a. 3. ad 1. & 4. argumentum asserat in Christo esse scientiam acquisitam seu experimentalem.

SUPPOSITA multiplici differentia, quæ est inter scientiam infusam & acquisitam & inter infusam per se & infusam per accidens, quam explicat Cai. hic §. ad horum euidentiam, & circa responsionem ad secundum, & tertium argum. D. Th. & Medina sumuntur per hoc art.

Notandum est primo scientiam seu cognitionem experimentalem dupliciter sumi posse: Vno modo pro ipso sensuum experimento, etiam si nulla ex eo cognitio noua in intellectu generetur, sed præexistens tantum exerceatur; vel dicas hoc primo modo sumi scientiam experimentalem pro scientia per infusionem habita, quatenus ministerio sensuum particularium rebus sensibilibus actu existentibus & præsentibus applicatur, & ea sensibilibus cognoscendo & experiendo exerceatur: puta videndo, audiendo, tangendo, &c. ea secundum esse sensibile & singulare, quorum naturas & proprietates per species infusas à Deo cognouerat; quo modo Ihdorus lib. 1. de summo bono cap. 12. dixit demones multa per experientiam longi temporis cognouisse. Et in eodem sensu intelligi posset illud Apostol. Hebr. 5. *Didicit ex his, quæ passus est, obedientiam.* Alio modo sumi potest cognitio experimentalis pro notitia intellectuali per actus sensuum ex rebus singularibus acquisita virtute luminis intellectus agentis. Et in primo quidem sensu nullus vnquam Catholicorum negauit aut negare potest in Christo fuisse

Resolutio. Distinguitur duplex modus sciendi via experientialis, & explicatur fundamentum rationis D. Thomæ pro conclusione.

E in primo quidem sensu nullus vnquam Catholicorum negauit aut negare potest in Christo fuisse scientiam

scientiam experimentalem; hæc enim in sacris Euangeliis habet innumera & euidentia testimonia dicentia Christum vidisse, audiuisse, comedisse, esurisse & multa passum fuisse. Secundus vero sensus duplex est; primo namque nomine scientiæ seu cognitionis experimentalis in intellectu Christi Domini per sensus acquisitæ intelligi potest cognitio scientifica de rerum corporearum naturis à phantasmatis, nõ quibuscunque, sed ex speciebus & actibus exteriorum deriuatis accepta. Secundo potest intelligi sola cognitio singularium intellectiua, quæ fit per species sola singularia representates, & à speciebus sensuum deriuatas; in quo sensu videtur Suar. tribuere Christo scientiam experimentalem.

Secundo sciendum est; frustra esse, id quod non habet propriam operationem, vt ait S. D. in textu, ex quo deducit quod si Christus non habuisset scientiam acquisitam, intellectus agens in eo fuisset frustra. Cuius principij sensum tam absolute, quam vt applicatur instituto præsentis articuli, declarat accurate Caiet. Comprehenditur autem eius declaratio quinque dictis. *Primum est*. Principium illud: *frustra est*, &c. non est arctandum ad genus, speciem aut indiuiduum quodlibet vel aliquod, sed absolute sumendum est; ita vt omnino vera sit de supposito siue subsistente, cui conuenit operatio, siue illud sumatur generice, siue specificè, siue indiuidualiter in vno vel aliquibus, aut in omnibus indiuiduis. *Secundum dictum est*: Idem principium intelligendū est subintellectis conditionibus generalibus, quæ cum de operibus est sermo, subintelliguntur; nimirum quædo, vbi & in quo, &c. debet operari; ita vt sit sensus, id esse frustra quod propria caret operatione quando debet illam habere. *Tertium dictum est*: non solū id esse frustra, quod omni propria caret operatione naturali, sed id quod caret operatione sua principali, quia vnius potentia non est nisi vna operatio propria principalis, quæ se habet ad ipsam vt finis, cuius priuatione dicitur frustra. Potentia siquidem naturalis determinata est ad vnum; rationalis autem alterum contrarium respicit principali et vniuersaliter, cum omnis potentia natura quædam sit, necesse est vt vnam habeat operationem principalem, quæ sit aliarū operationū omnium fundamentum; & de operatione hac principali (inquit Caiet.) loquitur S. D. in textu. *Quartum est*; duas esse intellectus agentis operationes, alteram principalem, quæ est facere species intelligibiles; & alteram secundariam, quæ est facere euidentiam primarum propositionum immediate, & mediante illa facere aliarum propositionum & conclusionum ex eis deductarum euidentiam, quæ omnes propositiones & conclusiones ad scientiam pertinent acquisitam; siquidem (inquit Caiet.) in Christo non esset scientia naturalis propriis actibus acquisita, nec infusa per accidens, sed esset tantum in eo scientia illa, quæ dicitur infusa per se, vt quidam existimant, frustra esset intellectus agens in Christo; quia careret omni sua naturali & propria operatione tã primaria quam secundaria. Cum enim scientia illa infusa per se sit excellentior lumine intellectus agentis, si intellectus agens Christi non haberet officium species à phantasmatis abstrahendi, quod est principale, careret etiam secundario, quod est facere propositionum euidentiam; hinc enim muneri infusi per se luminis excellentia sufficeret; quod quidem (inquit Cai.) intelligendum est, quantum sit ex parte intellectus agentis; nam pro libera Christi voluntate potuisset intellectus agens illustrare phantasmata scientiæ in-

fusæ deseruientia, quando voluisset Christus vt scientia illa conuertendo se ad phantasmata, & eadem ratione potuisset intellectus agens ex libertate animæ Christi cooperari ad intellectum multorum intelligibilem. *Vltimum est*: Si supponamus in Christo scientiam ex suo genere acquisitam, sed per accidens infusam, quemadmodum fuit in Adam, tunc intellectum agentem non fore destitutum omni sua propria operatione, sed principali tantum; quoniam eodem lumine per se nota fuerunt prima principia, & propositiones seu conclusiones ex eo deductæ.

Sed duo sunt in quarto dicto, quæ non ab omnibus admittuntur. *Primum est* operatio illa secundaria intellectus agentis; hanc enim negat Valq. hic c. 2. *versus finem*, & 1. *disp. 45. cap. 18.* & Suarez *disp. 30. sect. 2.* Verum hæc est doctrina S. Tho. in 1. p. q. 84. a. 6. & in 3. *cont. gent. c. 45. in fine*; & ideo valeant verba Valq. & Suarez. *Secundum est*: actionem abstrahendi species à phantasmatis esse principalem; alteram autem qua propositionum facit euidentiam, esse secundariam; Quod videtur omnino falsum. Nam, vt ait S. D. *locus allegatus*, intellectus agens fortificat intellectum possibilem in eius operationibus assistens illi, vt educat in actum ea, quæ virtualiter continentur in primis principis; at hoc non ordinatur ad abstractionem specierum à phantasmatis, sed è contra, eum actus intelligendi sit perfectior specie intelligibili, & eam præsupponat; ergo elicere species non est operatio principalis, & finis intellectus agentis finis est abstractionis & specierum. Quare videtur dicendum Cai. nomine principalis operationis proximam aut primam ordine temporis vel naturæ significare voluisse; Secundo dici potest abstractionem specierum à phantasmatis esse principalem, id est propriam operationem intellectus agentis, vt intellectus agens est; hæc enim illi soli conuenit; facere autem euidentiam propositionum & conclusionum non est solius intellectus agentis, sed conuenit etiam lumini scientiæ per se infusæ; nam, vt ait S. D. *infra q. 11. art. 3.* scientia animæ Christi infusa fuit discursiua quantum ad vltim, licet non quantum ad acquisitionem scientiæ. Cum igitur abstractio specierum à phantasmatis propria sit luminis intellectus agentis, vt tale est, facere autem euidentiam principiorum & conclusionum alteri etiam lumini superiori conueniat, dici merito potest operationem illam esse principalem, hanc autem esse secundariam.

Tertio obseruanda est differentia inter Christum & Adam quo ad originem, seu causam scientiæ ex genere suo acquisitæ, & quo ad modum habendi eam; quam optime explicat Cai. in vltimo dubio ad præsentem art. 5. oritur autem.

*Sed difficultas est, an scientiam hanc sibi Christus acquisierit aliquo tractu temporis, puta per decem annos, aut plures, vel absque temporis mora eam in se ipso acquisierit virtute sui intellectus agentis, & possibilem in primo sua conceptionis instanti? Nullam enim fuisse temporis moram in huius scientiæ acquisitione docent quidam viri doctissimi dicentes id quatuor modis effici potuisse. Primus modus est, vt intellectus Christi ob summam perfectionem ex aliquibus sensibilibus, quæ experiebatur in primo sua conceptionis instanti, deueniret in cognitionem cæterorum, vt videtur asserere S. Tho. *infra q. 12. art. 1. ad 1. & 2.* vbi ait Christum, licet non omnia fuerit expertus, potuisse tamen procedere ad intelligendum effectus per causas, & causas per effectus, & contraria per contraria, & videndo corpora cælestia potuisse comprehendere eorum virtutem.*

virtutes & effectus, quos habent in istis inferioribus, qui eius sensibus non subiacebant; & addit Cai. vno effectu præsertim perfecto comprehenso, puta homine, facile esse omnia comprehendere ab excellentissimo ingenio, quale fuit ingenium animæ Christi. Quomodo autem Christus existens in utero Virginis videre potuerit cælestem corpus, & se ipsum hominem, declarant dicentes, quod sicut illi adhuc mortali communicatus fuit actus claritatis in transfiguratione, & agilitatis quando ambulavit super aquas, & subtilitatis quando illæsa virginitate matris exiit in lucem, sic illi fuit in principio suæ Incarnationis immixta perfectissima quædam visio, qua pro tunc videbat cælum & se ipsum; ex quibus omnia naturalia cognovit, & licet (inquiunt) hoc absolute consideratum fuisset miraculum, tamen fuit congruens Christi dignitati, & condecens ad maiorem eius perfectiorem, & connaturali ordini hypostatice; ut hoc modo rerum omnium naturalium propriis actibus scientiam acquireret.

Secundus modus est, quæ Caietanus ibidem proponit ut probabilem, dicens sicut esurienti Christo Angeli cibum corporeum ministrarunt, multo magis esse rationabile ut indigenti Christo spiritali cibo scientiæ acquiratæ ministraverint Angeli singularia oportuna; ex quibus ipse suo ingenio adinvenit scientiam, & S. Thom. de Ver. q. 12. artic. 3. docet multoties fieri prophetiam ministerio Angelorum, nempe quatenus Angeli immutant imaginationem prophetarum ad formanda phantasmata multarum rerum; similiter ergo potuerunt Christi imaginationem immutare in primo conceptionis eius instanti ad formanda phantasmata, à quibus sufficienter elicerentur species omnium intelligibilium pertinentium ad scientiam Christi naturalem; & licet (inquiunt) non potuerint Angeli vitales actus in anima Christi producere, eorum tamen terminos, scilicet phantasmata potuerunt in ea causare, aut saltem Christi imaginatiuam disponere materialiter, ut diuersa posset formare phantasmata; quod facere potest Angelus immutando organa phantasiæ ad tales dispositiones; ut in simili docet S. D. 1. p. qu. 11. artic. 2. & de Ver. q. 12. artic. 2. ad 4. secundum hunc tamen dicendi modum (inquiunt) non potuisset hoc fieri in primo conceptionis instanti, sed statim à principio illius.

Tertius modus est, ut Christus à principio suæ conceptionis ex phantasmatibus obiectorum naturalium, quæ tunc expertus est, virtute specierum scientiæ infusa elicerit alias species naturales, quibus mediatis potuit habere cognitionem & scientiam omnium naturalium sensibilium. Quod autem Christus absque exteriori sensatione potuerit acquirere tales species probatur: quia Christus potuit per scientiam infusam intelligere independentem à sensu exteriori, & tamen cõuertendo se ad phantasmata, ut ait S. D. infra quæst. 12. artic. 2. ergo potuit formare phantasmata sine præcedente sensatione exteriori. Quod autem in eodem instanti potuerit simul abstrahere plures species, & per eas simul plura intelligere, probatur: Quia fieri potest, ut eadem potentia habeat plures operationes simul, si vna ordinetur ad alteram, aut vtraque ad vnam; Christus autem potuit omnes istas operationes ordinare ad eundem finem; ad propriam scilicet dignitatem; decebat enim ipsum cognoscere naturalia non per scientiam naturalem illi proportionatam secundum naturam. Et sicut (inquiunt auctores prædicti) possunt infideles in instanti ad fidem conuerti, & eius mysteria credere (alioquin, si tempore indigerent, es-

Naz. in D. Thom. 3. partem.

A sent toto illo tempore extra statum salutis) non possunt autem credere, nisi forment phantasmata supernaturalium, eo quod diuina præsentis vitæ statu nequeunt à nobis intelligi, nisi per habitudinem ad corporea.

Postremus modus est, ut Christus in primo instanti suæ conceptionis elicerit tales species naturales non à phantasmatibus, sed à speciebus scientiæ infusæ immediate. Pro cuius expositione notant ex D. Thom. prim. part. quæst. 12. artic. 9. ad 2. & alibi intellectum & imaginatiuam ex speciebus præconceptis posse alias species elicere, & quamuis (inquiunt) talis specierum productio in anima non prædominante corpore fieri non possit absque conuersione intellectus ad phantasmata, in anima tamen beata id non est necessarium; quia lumen gloriæ liberat animam ab obligatione eliciendi species à phantasmatibus, & intelligendi per conuersionem ad phantasmata.

Sed contrarium huic opinioni sententiam habet expresse S. D. infra quæst. 11. artic. 2. ad 1. etius verba sunt: Tam scientia infusa animæ Christi, quam scientia beata fuit effectus agentis infinitæ virtutis, qui potest simul totum operari; & ita in neutra scientia Christus profecit, sed à principio eam perfectam habuit: sed scientia acquisita causatur ab intellectu agente qui non simul totum operatur, sed successiue; & ideo secundum hanc scientiam Christus non à principio sciuit omnia, sed paulatim, & post aliquod tempus, scilicet imperfectæ ætate; quod patet ex hoc, quod Euangelista simul dicit eum profecisse sapientia & ætate, quod etiam in substantia repetit in eadem q. artic. 3. ad 3. Pugnât igitur opinio illa manifeste cum doctrina D. Th. cuius se discipulos profitentur illi, quos diximus esse prædictæ opinionis auctores.

Quatuor etiam illi dicendi modi, quos supra notauimus, plures in se continent fallitates. Et in primo quidem verba D. Thom. quæ pro sua sententia producunt auctores prædicti, nihil eorum intentioni fauent, sed magis oppositum significant, dum ordine quodam vnum ex alio cognoscendo (per viam nempe discursus, qui necessario fit in tempore) docet Christum in omnium notitiam deuenisse. Ex quo etiam patet visum nem illam cæli & hominis, quam auctores prædicti Christum habuisse constringunt in primo suæ conceptionis instanti, nihil eorum opinioni suffragari, si quidem ea posita necessarius adhuc fuisset discursus, ut ex duobus prædictis intellectibus in aliorum notitiam deueniret: Deinde, ut ait hic S. D. scientia acquisita est scientia secundum modum humanum, non solum ex parte subiecti recipientis, sed etiam ex parte agentis, quod est lumen intellectus agentis, cuius virtus, cum sit finita, non potest simul totum operari, sed successiue; & ideo, ut ait S. D. de Ver. q. 12. artic. 2. ad 1. Christus secundum hanc scientiam non à principio sciuit omnia, sed paulatim & post aliquod tempus scilicet in ætate perfecta. Quamuis igitur hic primus dicendi modus prima facie videatur dignitati Christi conuenire, non congruit tamen assumptæ humanitati ob dictam causam. Nec tamen vllam ponimus imperfectionem in Christo, qui per scientiam beatam & infusam vniuersa cognouit ab initio suæ conceptionis, & scientiæ acquisitæ notitia non alio modo, quam per temporaneas successiones & augmenta Christo Domino debebatur.

Secundus vero dicendi modus plures patitur oppositiones. Nam primo, cum ait Caietanus fieri absque vllò inconuenienti potuisse, ut Angeli singularia Christo ministrarent, ex quibus ipse suo

Nn inge-

Confutatur quatuor prædicti modi dicendi, & probatur Christus in tempore scientiam hanc naturalem sibi comparasse.

ingenio scientiam inueniret, de ministracione lo-
quitur non ad phantasiam immediate, sed in or-
dine ad sensus exteriores; & ideo doctrina, quam
refert ex D. Tho. de formatione phantasmatum,
huic proposito non deseruit. Deinde non possunt
Angeli sua virtute formas materiales, aut spiritua-
les in aliquod subiectum influere, sed quasdam
tantum ex potentia materiae per motum localem
educere, vt ait S. D. *prim. part. q. 65. art. 4. & q. 111.
art. 2.* de formis corporum; quasdam autem neq;
per motum localem possunt cauare, sed si quae
fuerint in subiecto quandoque receptae, possunt
eas per motum localem ad actum secundum ex-
citare; & eas multipliciter adunare, vt ait S. D. *1. p.
q. 111. a. 3.* de speciebus existentibus in phantasia; &
ideo vanum & contra D. Thom. ac veram philo-
sophiam est potuisse Angelos in Christi imagina-
tione rerum nunquam visarum phantasmata cau-
sare, aut imaginariam Christi disponere mate-
rialiter, vt diuersa possent formare phantasmata;
nulla namque virtutis creatae dispositione fieri
poteat, vt in phantasia formentur phantasmata
omnino noua, vt ait S. D. *in allegato art. 3. ad 2.* nec
oppositum vnquam docuit. Denique, vt ipsi fa-
tentur, ex hoc dicendi modo non inferitur Chri-
stum scientiam hanc acquisiuisse in primo sua
conceptionis instanti.

Porro tertius dicendi modus plura continet fal-
sa: Primum est Christum in primo suae concep-
tionis instanti ex phantasmatis obiectorum, quae
tunc expertus est, virtute scientiae infusa eliciisse
alias species naturales, & eis medianibus habere
potuisse scientiam omnium naturalium sensibili-
um. Nulla namque phantasmata Christus ha-
bere potuit in primo sua conceptionis instanti,
nisi eorum tantum sensibilibus, quae tactu, vel
gustu aut imperfecta quadam auditione sentire
potuit in vtero Virginis, ex quibus neque homi-
nes, neque caeli, aut caterarum specierum pro-
prietates, & naturae quocumque discursu cogno-
sci perfecte possunt, & multo minus in instanti
aut breuissimo tempore. Nec infusa scientiae vir-
tute fieri possibile est, vt conclusiones in aliquo
principio cognito virtualiter non comprehensa
per discursum ex eo deducantur. Quis autem as-
serat in speciebus ex dictis phantasmatis ab-
stractis caelestium corporum species ea quiddita-
tiae representantes virtualiter contineri? *Secun-
dum*, quod perspicue falsum cognoscitur, est Chri-
stum plures simul species abstrahere & plures si-
mul intellectiones ordinis naturalis habere po-
tuisse, eo quod fieri possit, vt eadem potentia plu-
res simul habeat operationes, si vna ordinetur ad
alteram, aut vtraque ad vnam. Hoc enim omni-
no falsum est de operationibus eiusdem rationis
& ordinis, & realiter ab inuicem distinctis, qua-
les sunt intellectiones animae nostrae in ordine ad
obiecta diuersa absolute sumpta, etiam si ad vnu
aliquem finem ordinentur, puta ad gloriam Dei
vel perfectionem intelligentis, vt patet ex *1. p. q. 58.
art. 2. & q. 85. art. 4.* Nec obstat infidelium conuer-
sionem instantaneam esse posse; id enim verum
est, praesuppositis necessariis dispositionibus, quae
non nisi miraculose fieri possunt in instanti: Haec
autem doctrina, quam defendimus, intelligenda
est secluso miraculo, & saluo modo intelligendi
per discursum, qui sine tempore esse non potest.

Quartus demum dicendi modus, praeterquam
quod omnino chimericus est, vt pote qui nullo
nititur solido fundamento, tot simul ponit in a-
nima Christi rerum sensibilibus intellectiones,
quot sunt rerum species realiter ab inuicem di-
stinctae, & ad actus realiter distinctos ordinatae;

non enim elici potest species, nisi prout est actui
secundo coniuncta; si ergo per scientiam Chri-
stus in vno instanti omnes species elicit, tot etiam
simul habuit intellectiones, quot erant species el-
icitae; quod maximum esset miraculum a nullo
Theologorum hactenus, praeterquam a praedictis
recentioribus excogitatum, his adde secundum
hunc dicendi modum non esse in Christo scien-
tiam acquisitam secundum modum animae ratio-
nali connaturalem.

Vltimo sciendum est: obiectum omne scientiae
proprie dictae esse vniuersale abstrahens ab hic &
nunc, id est ab omni differentia loci & temporis,
ac proinde nullam esse posse scientiam siue habi-
tum scientificum respicientem rem, vt cognitam
tempore praeterito; cuius oppositum abique soli-
do fundamento docet Suarez. Vnde etiam in An-
gelis & Adamo, quibus indita fuit scientia, nulla
alia ponitur scientia per experimentum ex singu-
laribus acquisita, sed per experimentalem singu-
larium cognitionem confortata quodammodo
fuit in eis illa, quae praexistebat infusa notitia.

PRIMA CONCL. In Christo non est ponenda scien-
tia naturalis infusa tantum quo ad lumen, a phantasma-
tibus autem dependens quo ad usum, vt ait S. Bonau. Pro-
batur, quia nomine luminis aut intelligitur lumen
scientificum, aut lumen intellectus agentis; Si pri-
mum, illud non potest a speciebus, & habitu se-
parari; igitur ponere scientiam infusam quo ad
lumen est ponere scientiam simpliciter, id est in
omnibus modis infusam, quod tamen negat S.
Bonau. & id etiam esse falsum patet ex dictis. Si
vero de lumine intellectus agentis sermo est, iam
non quo ad usum tantum, sed etiam quoad spe-
cies & habitum ac lumen scientificum a phantasma-
tibus erit dependens, & erit scientia proprie &
simpliciter acquisita, vt hic etiam ait S. Tho.

SECUNDA CONCL. In Christo non fuit scientia ex-
perimentalis mediis sensibus acquisita quo ad species intel-
ligibiles representantes res, quatenus sub sensum cecide-
runt, seu vt sunt principia cognoscendi res iam antea sensu
perceptas, vt ait Suarez. Haec patet ex dictis in vlti-
mo notabili.

TERTIA CONCLVSIO: In Christo non fuit scien-
tia experimentalis solum quo ad hoc, quod est aliqua quo-
tidie sensibilibus videre, qua prius non videram abique no-
ua speciei receptione in intellectu eius possibili, & cum sola
conuersione ad species, quae erant in phantasia; quae fuit
sententia S. D. in 3. quam hic aperte reuocat argu-
mento superius explicato.

QUARTA CONCL. In Christo ponenda est scientia
naturalis obiectiue ex sensibilibus acquisita, quam vocant
experimentalem. Haec est conclusio S. D. in textu;
quam praeter rationem superius explicatam pro-
bant discipuli D. Thom. & alij expositores supra
nominati pluribus argumentis, & praeter omnibus
optime Valq. in allegata disp. 55. c. 2. & 3.

VLTIMA CONCL. Scientiam hanc Christus non ac-
quisiuit in instanti, aut ab initio conceptionis. Haec patet
ex dictis.

CONTRA primam conclus. eadem asserti pos-
sunt argumenta, quae producentur contra ter-
tiam.

CONTRA secundam conclus. argum. Suarez:
Experientia est repetita memoria earum rerum,
quae per sensum perceptae sunt, & prout perceptae
sunt, ergo ad experientiam non satis est habere
species rerum, quae sub experientia cadere possunt,
sed oportet vt species representent illas res, qua-
tenus aliquando sub sensum ceciderunt, seu vt sunt
principia cognoscendi ipsas res esse sensu perceptas;
ergo Christo & Adae non solum potuit infundi
scientia rerum naturalium sine propria experientia,
sed

Suarez
dicitur
dicitur.

Conclusi-
ones doli-
tae, & pro-
batae.

Argumen-
ta, & solu-
tiones.

sed etiam impossibile fuit infundi experientialem cognitionem. Probatur hæc consequentia. Primo, species quæ ad experientiam deseruiunt, pertinent ad memoriam rei præteritæ seu iam cognitæ, ut sic; hæc autem species, ut vere repræsentent, non possunt omnino esse infusæ, sed debent esse aliquo modo relicte ex præcedenti cognitione; secundo, quia alias species infusa posset ducere in falsam cognitionem repræsentando aliquid ut per sensum perceptum, quod re vera nunquam cognitum sit. *Resp.* primo hoc argumento probari, impossibile esse infundi experientialem cognitionem, ut experimentalis est, quod libenter admitimus. Secundo dico iuxta sententiam D. Tho. in scientia Christi experimentaliter per sensus acquisita duo considerari: primum sunt species ipsæ intelligibiles sensibilibus quidditatum repræsentatiuæ; secundum est earum respectus & dependentia à speciebus phantasiæ, à quibus sunt abstractæ, & ad quas in actu intelligendi fit conuersio, ex quo sequitur quædam colligatio; & vnio intellectus cum phantasia, & specierum, & actuum intellectus cum speciebus & actibus phantasiæ, ita ut species & actus vtriusque ad vnum actum cognoscendi perfectam concurrentes pro vno computentur, & cognitio singularium, quæ propria est phantasiæ, intellectui tribuatur, ut alibi declaramus ex Capr. Cum igitur phantasia seu cogitativa proprium sit cognoscere rem præteritam ut præterita est, & rem sensu perceptam prout percepta est, (quæ est ratio experimentalis cognitionis, ex qua scientia deriuatur ad intellectum, qui rursus ad phantasiam conuersus mouet eam ad similem actum) consequens est, ut actus phantasiæ iam dictus ob mutuum hunc respectum, & colligantiam intellectui & eius scientiæ à rebus acceptæ tribuatur; adeo ut non sit necesse ad constituendam in intellectu scientiam experientialem species in eo ponere singularium, & præteritæ cognitionis eorum, ut præterita est repræsentatiuas, sed sufficiat eas esse in phantasia cum habitudine & vnione prædicta cum intellectu. Ex quo sequitur, ut supposita etiam scientia per accidens infusa in intellectu, non sit necesse produci species singularium in intellectu, ut scientia illa fiat experimentalis, cum illæ sufficiant, quæ sunt in phantasia in earum vsu intellectui colligata.

CONTRA tertiam, & quartam conclus. sunt argumenta, quæ afferunt & solunt S. Th. hic, Capr. in allegata dist. 14. Cai. & Val. super hoc art. Vasq. disp. 55. & Aluar. disput. 53. Contra eandem conclus. argum. Suar. primo: Quia Damasc. lib. 3. de fide, cap. 22. & in oratione, seu libro: Quomodo ad imaginem Dei facti sumus, negat Christum profecisse tam in scientia diuina quam humana, & per scientiam diuinam videtur intelligere scientiam supernaturalē; quia loquitur de scientia creata, & consequenter per humanam scientiam intelligit scientiam naturalem; & eodem modo loquitur Bernar. homil. 2. in Missa est. & Beda tomo 7. hom. domin. prima post Epiph. Theophil. Eutim. Lyranus & alij Luc. 2. *Resp.* Damasc. & prædictos patres nomine scientiæ diuinæ intelligere scientiam increatam, nomine vero scientiæ humanæ intelligere scientiam humanitati Christi diuinitus infusam; licet tibi loquatur principaliter Damasc. de scientia creata, ad maiorem tamen rei propositæ declarationem sermonem extendit ad increatam.

Secundo: Anima Christi in statu viæ potuit se ipsam propria naturali cognitione per propriam substantiam cognoscere; ergo à primo instanti cognitionis suæ hoc potuit: Probatur consequentia: quoniam in ea cognitione non penderet à

Naz. in D. Thom. 3. partem.

corpore; ergo ætas aut organorum dispositio nihil ad eam referebat. *Et confirmatur:* quia substantia spiritualis potens se cognoscere, & non impedita actu se intuetur, & considerat naturali cognitione. Et simili (inquit) fere argumento concludi potest ab eodem instanti habuisse infusas species ad cognoscendas substantias Angelicas eiusdem rationis cum illis, quæ veluti naturaliter infunduntur aliis animabus, cum à corporibus separantur. *Resp.* falsum esse antecedens loquendo de scientia ex genere suo acquisita; nam hæc ad talem cognoscendi modum non extenditur, & multo minus ad cognoscendas substantias separatas per species eiusdem rationis cum illis, quæ infunduntur animabus separatis; tales enim species non sunt à rebus sensibilibus abstrahibiles; quia sunt altioris ordinis; & ideo non pertinent ad scientiam ex suo genere acquisitam, & per accidens infusam, sed ad scientiam per se infusam: Quare manifeste confundit Suarez hanc scientiam cum illa.

Tertio: Hæc scientia licet non debeat animæ, seu naturæ humanæ secundum se, tamen ratione vnionis debetur naturæ assumptæ; ergo. Probatur antecedens; quia dignitas personæ assumptis postulat, ut natura assumpta sit omnino perfecta non solum supernaturali, sed etiã naturali perfectione, & præsertim intellectus, quæ est potissima facultas talis naturæ, & carere ad tempus tali perfectione non fuit ad finem redemptionis necessarium. *Et confirmatur primo:* quia melius est nunquam carere aliqua perfectione, etiam si à Deo sola recipienda sit, quam carere illa aliquo tempore, ut per proprios actus obtineatur; quia hoc fere nihil perfectionis addit; ut in simili dixit D. Thomas *infra quæst. 19. art. 3.* Præsertim, quia quacunque ratione Christus hanc scientiam infusam habuerit, à se illam habere dicendus est, non tanquam aduentitiam, sed tanquam proprietatem connaturalem ratione vnionis. *Secundo confirmatur:* quia si Christus assumpsisset humanam naturam in statu per se debito vnioni sine defectibus; quos propter nostram redemptionem in corpore assumpsit, sine dubio assumpsisset illam perfectam hac scientia, sicut reliquis perfectionibus; ergo & nunc de facto illam assumpsit cum hac perfectione, ob eam causam, quod carentia huius scientiæ neque est necessario coniuncta cum corpore passibili, nec per se confert ad finem redemptionis. *Resp.* scientiam ex suo genere acquisitam deberi naturæ assumptæ eo modo & tempore, quo nata est illam habere; modus autem est per acquisitionem & experientiam; tempus vero est ab infantia vsque ad ætatem perfectam, ut ait S. D. *infra quæst. 12. art. 2. ad 1.* Et licet carentia talis perfectionis non sit ad finem redemptionis necessaria; congruit tamen suauiter rerum dispositioni exigenti, ut scientia ex genere suo acquisita habeatur per acquisitionem, qui modus habendi nobilior est, quam illam habere per infusionem.

Ad primam confirmationem negatur antecedens. Nec verum est hanc scientiam esse proprietatem naturalem consequentem vnionem, nisi quo ad excellentiam poteratur, scilicet intellectus agentis & possibilis, qua Christus perfectissime scientiam hanc sibi comparauit. *Ad secundam confirmationem* negatur antecedens; perfectior enim & congruentior est modus habendi scientiam hanc per acquisitionem, quam modus eam habendi per infusionem; præsertim cum anima Christi per altioris ordinis scientias, scilicet beatam & infusam per se cognosceret omnia perfectiori modo, quam per hanc scientiam cognosci possint, nec

Nn 2 pro-

Solut.

Solut.

Obi. 3.

Conf. 1.

Conf. 2.

Solut.

Ad 1. conf.

Ad 2. conf.

Obi. 1. cont. 3 & 4. conc.

Solut.

Obi. 2.

proprie dicatur subiectum perfectione carere, nisi eam non habeat eo tempore, quo debet eam habere.

Obi. 4.

Quarto Christus habuit virtutes morales ordinis naturalis non acquisitas propriis actibus, sed à principio infusas, & hoc fuit illi simpliciter melius; ergo similiter, &c. *Respon.* nullam esse consequentiam, quia si Christus non habuisset virtutes morales ex genere suo acquisitas infusas per accidens, caruisset debita virtutis perfectione; quia solæ virtutes naturales moderantur passiones, quas compatiuntur illæ quæ per se dicuntur infusæ; ex hoc autem quod non statim habuit scientiam ex genere suo acquisitam, nulla caruit sibi debita perfectione, vt ante diximus.

Obi. 5.

Quinto: Si Christus habuit virtutes morales perfectas; ergo & prudentiam, quæ est auriga reliquarum virtutum; sed prudentia perfecta cum consistat in practica cognitione supponit perfectam cognitionem speculatiuam non tantum primorum principiorum, sed etiam vniuersalium conclusionum, à quibus iudicium in singulis euentibus pendet; ergo habuit moralem scientiam horum omnium; ergo habuit cæteras scientias. Probat hæc vltima consequentia; quia non erat alius impeditus, neque vna scientia potest esse sine consortio aliarum omni ex parte perfecta, cum sint quodammodo connexæ sicut virtutes. *Resp.* falsam esse subsumptam propositionem; ad practica enim cognitionem non est necessaria, nisi cognitio speculatiua in vniuersali earum rerum, quarum scientia non queritur propter se, sed propter opus; & ideo non est necesse virum perfectæ prudentiæ esse perfectum Mathematicum aut philosophum naturalem, vel metaphysicum, aut Geometram, musicum vel perfectum. Sed satis est, vt eam in rebus habeat cognitionem, quæ necessaria est ad operandum secundum rectam rationem. Constat autem ex Mathematicis demonstrationibus & metaphysicis subtilitatibus, & aliis similibus nullas posse desumi regulas ad operandum secundum rectam rationem, vt patet: & confirmatur; nam alioquin necesse esset principes, gubernatores, magistratus, & prælatos omnes, imo quemlibet virum bonum perfectam habere scientiarum omnium speculatiuarum eruditionem, vt perfectam haberet in consulendo, iudicando, imperando & agendo prudentiam, quod ridiculum est, nec vllus hæc hactenus hoc ausus est affirmare. Secundo dico notitiam rerum omnium per scientiam infusam satis esse ad hoc, vt in Christo posset esse perfecta prudentia ordinis naturalis.

Obi. 6.

Sexto: Anima Christi à principio fuit expedita ad usum rationis; ergo oportuit, vt ad illum fuerit etiam perfecte disposita per habitus scientiarum naturalium. *Respon.* nullam esse consequentiam, quia fuit expedita ad usum rationis circa scientias naturales pro tempore, quod debuit eas habere; non debuit autem eas habere perfectas ab initio suæ conceptionis, vt ante diximus.

Obi. 7.

Septimo: Si Christus scientias naturales habuisset per acquisitionem, non potuisset eas habere ex omni parte perfectas; nec decuit Christum inueniendis & inquirendis huiusmodi scientiis operam dedisse; ergo. Antecedens probatur primo: Quia discursus humanus in huiusmodi scientiis quodammodo in infinitum procedit, vt in mathematicis constat. Secundo: quia non potuit Christus breui tempore vitæ proprio discursu inuenire, omnia quæ sub humanam scientiam cadere possunt; quia non poterant omnia experimento dignosci, à quibus hæc scientia accipi potest. *Resp.* cum S. Thom. & Caiet. *infra* q. 12. art. 1. ad

Solus.

primum scientiam rerum acquiri posse non solum per experientiam ipsarum, sed etiam per experientiam quarundam aliarum rerum; cum ex virtute luminis intellectus agentis possit homo procedere ad intelligendum effectus per causas, & causas per effectus, & similia per similia, & contraria per contraria, & ideo, licet Christus non omnia fuerit expertus, ex iis tamen, quæ expertus est, in omnium deuenit notitia; vbi etiam videnda est explicatio Cai. *S. d. respon.* hanc impugnat Suar. *Quia* per species ex sensibilibus & phantasmatis acceptas nunquam potest deuenire ingenium humanum ad comprehendendum totam virtutem corporis cælestis; ergo hoc excedit vires ingenij humani. Antecedens probatur: quia nec potest experiri omnes eius effectus, neque aliquos in quibus alij virtute contineantur; quia fere in infinitum procedere possunt & sunt valde dissimiles, & in ipsis motibus cælorum multa sunt, quæ humana inuentione nullus assequi potest, nisi diuturni temporis obseruatione, quæ in Christo homine locum non habet. Nec sufficienter saluatur perfectio in huiusmodi scientia dicendo cum Cai. ministerio Angelorum applicata fuisse sensibus Christi omnia sensibilia obiecta necessaria ad perfectam inuentionem harum scientiarum; neque vlla est necessitas, ob quam in has angustias coniciamur. Denique illa perfectio huius scientiæ, quæ pertinet ad propriam & exactam cognitionem substantiarum, pro vt in se sunt, formando proprios & absolutos conceptus earum, nullo modo potuit per sensus obrineri. *Respon.* falsum esse antec. nam ex motibus & effectibus cælestium corporum per spatium vnus anni aut trium vel ad summum decem annorum poterit ab excellentissimo ingenio totus cælestium corporum cursus, & tota virtus & effectus omnes eorum quocunque tempore futuri, aut secundum naturam cursum fieri possibiles comprehendere: adeo vt non sit necesse omnes experiri; nec aliquos, in quibus alij virtute contineantur. Neque improbabile est, quod ait Caietanus de sensibilibus obiectis per Angelos ministratis; visis enim sensibilibus obiectis puta corporibus, quæ cælestia corpora referant cum singulis eorum motibus, & addita paucorum mensium vel annorum experientia circa consequentes effectus facile erit excellentissimo ingenio rerum omnium sensibilem notitiam perfectam & quidditiam inuenire; præsertim si fuerint etiam horum sensibilem indiuidua singula iuxta singulas species sensibus ministrata.

Replia.

Solus.

Contra eandem conclus. est hoc argumentum; Obi. 8. Beati qui hic non acquisierunt scientiam naturalem, habent illam infusam ex vi suæ beatitudinis: Sed Christus fuit beatus à primo instanti suæ conceptionis & non acquisiuit tunc scientiam naturalem; ergo habuit illam infusam ex vi suæ beatitudinis. *Et confirmatur*; Quia alias fuisset miraculum, quod in Christo non resularet gloria corporis. Minor quo ad vtramque partem est certa; Maior vero probatur primo: quia beatitudo implet omne desiderium naturale hominis: At homini inest naturale desiderium habendi scientiam naturalem, vt ait Philos. *in primo Metaph.* ergo. Secundo probatur: Quia alias intellectus in beatis esset imperfectus secundum naturalem capacitatem; si quidem illa non esset perfecta per scientiam sibi connaturalem composibilem cum beatitudine. *Et confirmatur*: quia beatitudo reformabit omnes defectus, vt probat S. D. *in 4. dist. 44. q. 2. n. 2. questum.* ergo etiam reformabit defectum scientiæ naturalis; quia potius debet perficere animam quam

Conf.

Quorundam solutio.

quam corpus. Huic argumento respondent quidam recentiores dicentes scientiam hanc beatissimum infundi, quia non possunt illam acquirere; Sed Christo Domino licet esset beatus, non fuit infusa, quia erat in statu quo posset eam acquirere; & ideo debuit illam acquirere in instanti; Sic enim impletum fuit eius naturale desiderium sciendi, & naturalis capacitas intellectus. Ad confirmationem dicunt beatitudinem reformare omnes defectus naturales, non tamen per solam infusionem scientiæ naturalis, sed etiam per cooperationem ad acquisitionem illius in instanti. Sed in hac responsio duo sunt falsa & contraria doctrinæ D. Thom. Nam primo S. Tho. in 1. p. q. 89. art. 3. docet animas separatas per species infusas per se de omnibus naturalibus cognitionem habere non certam & propriam, sed communem & confusam, & ibidem ad quartum ita respondet: *Cognitio, qua acquiritur per studium, est propria & perfecta, illa autem est confusa; unde non sequitur, quod studium addiscendi sit frustra; quod idem expressius asserit in quest. disput. de anima q. 2. art. 18. ad. 2. cuius verba sunt: Dicendum, quod in illis, qui scientiam aliquorum naturalium scibilibus in hac vita acquiserunt, erit determinata cognitio in speciali eorum, qua hic acquiserunt; aliorum vero vniuersalis, & confusa; unde non erit inutile eis scientiam acquisuisse: nec est inconueniens, quod vtraque scientia eorundem scibilibus adsit eidem: cum non sint ambe vnius rationis.* hæc ibi: quibus verbis duplicem distinguit scientiam in animabus separatis; vnam omnibus communem, quæ est vniuersalis & confusa; & hanc ibidem in corpore & art. 15. eiusdem quest. & 1. p. loco notato declarat esse scientiam infusam per se & eiusdem rationis cum scientia Angelorum; alteram distinctam & claram illis solum conuenientem, qui eam propriis studiis & industria, dum essent in hac vita, sibi compararunt. Deinde falsum est & D. Th. asserere animam Christi scientiam hanc distinctam acquisuisse aut acquirere potuisse propriis actibus in primo conceptionis instanti, vt ostendimus supra.

Vera solutio.

Ad argumentum igitur dico falsam esse maiorem loquendo de scientia ex genere suo acquisita. Ad omnes eius probationes simul dico, desiderium hominis naturale & capacitem animæ naturalem in ordine ad scientiam naturalem ex genere suo acquisitam excellenter suppleri per scientiam beatam, qua beati omnes distincte vident in Verbo rerum omnium species, proprietates & indiuidua ad ordinem & perfectionem vniuersi pertinentia vt ait S. D. in 1. p. q. 12. art. 8. ad 4. & in 3. cont. gent. cap. 59. quam doctrinam in dict. art. 8. latissime declarauimus in 4. cont. ad illum art. 9. Secundum est, & sequent.

Obi. 1. cont. conc. ult.

CONTRA vltimam conclus. producant oppositæ sententiæ defensores auctoritatem Lyrani super illud Isaiæ 7. vt sciat reprobare malum, & eligere bonum, vbi ait Christum à principio conceptionis scientiam hanc acquisuisse, & addunt Burgensem ibi additione tertia dicentem in Hebræo sic haberi: *butyrum & mel comeder, quia scit eligere bonum.* Ex quo sic arguunt: Propheta loquitur ibi de scientia naturali Christi, vt docent Basilii ibi & August. 8. super Gen. ad litteram cap. 14. sed illa fuit in Christo, antequam comederet mel & butyrum, qui sunt cibi infantiles, quibus vescuntur pueri statim à principio suæ natiuitatis; ergo ante illud tempus Christus habuit istam scientiam, Confirmatur; nam Hieronym. ibi docet Christum illam habuisse in ipsa infantia, quando panis inuoluebatur; ergo illam etiam habuit in primo instanti conceptionis, probatur consequentia; quia est eadem ratio de ætate infantili & de primo instanti conceptionis, Naz. in D. Thom. 3. partem.

Conf.

A Respon. Lyrani manifeste loqui de scientia infusa, quam putat cum Scoto non differre à scientia naturali, & de eadem loquitur Hieronym. Basil. autem & August. loquuntur de scientia experimentalis, sed non iuxta lectionem Burgenfis, sed secundum communem translationem. Admissa vero lectione Burgenfis, dico cum eodem Burgenfi loco notato Christum ante natiuitatem ex vtero habuisse plenitudinem scientiæ diuinæ & scientiæ infusæ, quibus omnia cognoscebat. Deinde dico data eadem expositione Christum, antequam butyrum & mel comederet (quod fuit post aliquot menses à die natiuitatis) habuisse scientiam experimentalem ad actus prudentiæ necessariam, qua posset eligere bonum, non tamen habuisse scientiæ ex genere suo acquisitæ perfectionem; Postremo dico longe diuersam esse rationem de primo instanti conceptionis Christi, & de infantili ætate post natiuitatem ex vtero: nam in instanti illo nullum Christus habere potuit vsum sensus visus, qui est omnium sensuum nobilissimus, multo plus quam aliis deseruiens inuentioni scientiæ, quem tamen vsum habuit egressus ex vtero.

Solut.

B Secundo argum: Si ponamus Christum scientiam hanc acquisuisse in primo suæ conceptionis instanti, excludimus ab eo omnem ignorantiam etiam negatiuam rerum naturalium, & negationem scientiæ naturalis à principio suæ conceptionis, supponimusque ex tunc illum fuisse plenum scientiæ & veritatis naturalis, vt pote qui habebat omnes thesauros sapientiæ & scientiæ Dei, & saluamus intellectum eius secundum vim naturalem nunquam fuisse in potentia ad actum primum & imperfectum, ergo ita asserendum est. Respon. nullam esse consequentiam, quia impossibile fuit, vt ostendimus, Christum hominem in primo illo instanti propriis actibus acquirere sibi scientiam naturalem, & per hoc soluitur argumentum, quod deduci posset ex quatuor modis supra confutatis, quibus doctores prædicti docent potuisse Christum acquirere sibi scientiam naturalem in primo suæ conceptionis instanti.

Obi. 2.

Solut.

QVÆSTIO DECIMA.

D De scientia beata animæ Christi in quatuor articulos diuisa.

Deinde considerandum est de qualibet prædictarum scientiarum. Sed quia de scientia diuina dictum est in prima parte, restat nunc dicendum de aliis tribus, primo de scientia beata; secundo de scientia indita; Tertio de scientia acquisita.

Sed quia etiam de scientia beata, qua in Dei visione consistit, plura dicta sunt in prima parte: hic illa sola videntur dicenda, qua proprie pertinent ad animam Christi.

Circa hoc ergo queruntur quatuor. Primo, vtrum anima Christi comprehenderit Verbum, siue diuinam essentiam.

Secundo, vtrum in Verbo cognouerit omnia.

Tertio, vtrum anima Christi in Verbo cognouerit infinita.

Quarto, vtrum videat Verbum, siue diuinam essentiam clarius qualibet alia creatura.

Ratio ordinis.

EXPEDITIS quæstionibus an est de singulis scientiarum generibus Christo secundum humanitatem conuenientibus; nunc ab ea, quæ prima omnium est & diuinæ scientiæ similior, inchoans tractat quæstionem quid est in tribus prioribus